

Synnöve Dellquist: ...min romans

Gränslös längtan

Text: Li Po (701-762)

Svensk tolkning av Erik Blomberg

Musik: Anna-Greta Rooth

Gränslös längtan

Jag längtar gränslöst till Ch'ang-an
Insekter surra höstligt över brunnens kant
och frosten glittrar som små speglar på min matta
Lamplågan flämtar och min längtan växer, växer...
Jag lyfter undan skärmen och betraktar månen,
ensam som en blomma ibland mörka skyar
Där uppe himlens blåa djup.
Därnere rastlöst dunkla vatten
Hög är himlen,
Vid är jorden,
mellan dem flyger blitter min sorg....
Kan mina drömmar aldrig tränga över bergen,
över bergen?
Gränslösa längtan som trycker på mitt hjärta.

Li Bo (eller Po), 701-762, kinesisk skald, räknas jämte Du Fu som Tangperiodens främste diktare. Hans rika produktion omfattar över 1 000 dikter med såväl s.k. gammalvers (*gushi*) med strofer av skiftande längd som ballader och metriskt bundna centrallyriska kortstrofer. Vad som främst kännetecknar hans poesi är dess spontanitet och dess förankring i den daoistiska tankevärlden. Li Po vägrade ofta att följa de stränga metriska regler som iaktogs av hans samtida skaldekolleger.
Källa: NE

Ar 1976 fick jag några romanser i min hand tonsatta av Anna-Greta Rooth (1901-1993). Hon var helt okänd för mig, men hennes sånger var skrivna med stor känslighet och väckte genast en nyfikenhet. De andades både närhet och djup. Detta tilltalade mig.

I Anna-Greta Rooths romanser lyfts sångstämman fram på ett okomplicerat sätt och följer diktens rytm med naturlighet. Med lätthet berättar man den, även då tonerna svingar sig mot höjden. Musiken skymmer inte heller texten – en viktig detalj när jag väljer ut sånger. Sångerna är ofta korta, ibland även utan både förspel och efterspel, vilket bitvis kan upplevas smått avhugget och frustrerat – en antiklimax efter en spänningsuppbyggnad!

Vi samtalade om detta en gång, och då hon var en mycket tillmötesgående person, komponerade hon genast till några takter i slutet av sången för att tillfredsställa min önskan. Hon tyckte sen själv att det faktiskt blev riktigt bra. Så minns jag henne: En liten späd dam, snabb i tanke och handling med en stor portion humor och flexibilitet för sin ålder. Detta vittnar också hennes skiftande kompositioner om – allt från dikter av Nils Ferlin till Gabriella Mistral har fått liv under hennes penna på ett alltid lika genomarbetat sätt.

Dikten Gränslös längtan (1980) som jag tyvärr inte vet något om i sin ursprungsversion har tolkats till svenska med stor ömhet av Erik Blomberg, den berörde mig starkt och skapade omedelbart många inre bilder. Det vackert beskrivna landskapet får liv genom den musikaliska dräkten som är sparsamt färgsatt men ändå spännande och omedelbart väcker ett fysiskt och mentalt gensvar hos mig. Sorgen, längtan och drömmen som dikten förmedlar känns aktuell även i dag. När jag såg den kinesiska filmen "Crouching Tiger and Hidden

Dragon" (Wang Du Li) fick orden och tonerna i Gränslös längtan en ny betydelse för mig. Jag förstod mer av den österländska mystikens bottnar och den kraft som ryms i ordet "längtar".

Att få ikläda sig någons känsla och upplevelse är en metamorfos som inte enbart gör diktens budskap mer levande för mig utan även bidrar till mitt eget inre växande.

Sången börjar med ett enkelt b-mollackord som upprepas fyra gånger likt symboliska hjärtslag. Ordet "gränslös" får en harmonisk förändring genom dominanten som färgas och ger tyngd åt diktens vemod. En stark känslomässig öppning!

Insekternas surrande i pianostämmans sextondelsrörelser och sångstämmans sparsamma intervallförändringar bidrar till en försiktig glädjekänsla, en ljus strimma av hopp mitt i den pågående sorgen. Sångens dramatiska höjdpunkt finns vid ordet "växer", då pianostämman övergår i stora färgrika ackord med dissonanta effekter som understryker sorgen. Ibland ligger sångstämman naken och utlämnad över endast ett ackord i pianostämman, och den spänning som skapas då rösten ensam får balansera mot orden är något jag tilltalas av – jagets öppenhet för den inre berättelsen. När de allra sista orden i dikten uttalas läggs ett fermat på ett klingande c3 i pianot, som ett förtydligande av väntan, innan den sista sucken andas ut. I efterspelet, skrivet i pianonyans, återkommer så hjärtslagen i vänster hand och med en spröd melodi i högerhanden är symboliken om själens frisläppande högst påtaglig.

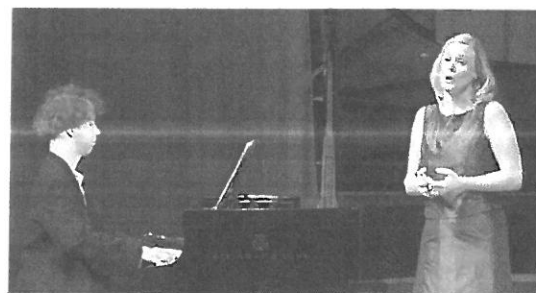
Längtan till Ch'ang-an är inte längre en dröm – en önskan, utan en verklighet.

Anna-Greta Rooth intervjuades på 80-årsdagen av Stig Jacobsson i Rikskonserterns Tonfallet.

*Olle Persson och Matti Hirvonen framförde
sånger av Schubert och Jonas Forsell.*

*Lansering 2002-artisterna
Hillevi Berg Niska och Martin Hellström
var med i flera program,
liksom våra övriga Lansering-artist.*

*... och i trapphuset kunde man höra Gluntar med
Anders Andersson, Magnus Fagerberg och Martin Hellström.*

